

วารสารวิชาการ อุตสาหกรรมศึกษา

URL : <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jindedu/issue/archive>

วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559

JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION

FACULTY OF EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY Volume 10 No. 2 July – December 2016

การประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบล

**The Evaluation of Model for Local Wisdom Learning Network
of Sub-district Administration Organization**

สุชานนท์ อ้อหิรัญ , องอาจ นัยพัฒน์ , สนอง โลहितวิเศษ ,
คมกฤษ จันทร์ขจร , สุตธิรักษ์ หงสะมัดติ

**Suchanan Orhiran , Ong-art Naiyapatana , Snong Lohitwisas ,
Komkrit Chankajon , Suttirak Hongsamat**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาขององค์การบริหารส่วนตำบลวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ นำมาร่างเป็นกรอบการสร้างรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทำการสำรวจ สภาพ ปัญหา และความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอผักไห่ และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอผักไห่ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้ 409 คน 2) การสร้างรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยนำความต้องการข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมาร่างเป็นรูปแบบการจัดเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชาชนอำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ 3) การประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ประเมินความสอดคล้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ใน

สุชานันท์ อ้อศิริชัย , อองอาจ นัยพัฒน์ , สอนง โลหิตวิเศษ , คมกฤช จันทร์ขจร , สุทธิรักษ์ หงษ์สวัสดิ์
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

ระดับมากที่สุดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1.การประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบดังนี้ 1.1ปรัชญา แนวคิดและหลักการของเครือข่ายได้แก่ ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต ปรัชญาคิดเป็น และปรัชญาพัฒนาการนิยม 1.2 การเรียนรู้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมจารีตประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น 1.3 การมีส่วนร่วมได้แก่ ขั้นตอนการมีส่วนร่วม และระดับการมีส่วนร่วม 1.4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมพบกลุ่ม และกิจกรรมบนเครือข่ายออนไลน์ 1.5 องค์ความรู้ได้แก่ แหล่งรับรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นการเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน และองค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล ซึ่งได้มาจากการฝึกปฏิบัติ 1.6 การสนับสนุน ได้แก่การเข้าร่วมเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรได้รับการสนับสนุน1)เวลา2) องค์ความรู้ เทคนิควิธีการและ3)ทรัพยากร และการสนับสนุนหรือการพัฒนา โดยส่งเสริมความรู้ ตระหนัก มีจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าและความสำคัญในการร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1.7 ผลประโยชน์กระบวนการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นคงอยู่หรืออนุรักษ์รักษาไว้และแหล่งเรียนรู้ ทำให้คนเกิดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และ 2. ผลการประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ในภาพรวม และทุกรายองค์ประกอบมีความเป็นไปได้ในรูปแบบไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น องค์ประกอบองค์ความรู้ ผลประโยชน์ และการสนับสนุนมีความเป็นไปได้ในรูปแบบไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The research on the evaluation of model for local wisdom learning network of sub district administration organization aims to evaluation of the model for local wisdom learning network of sub district administration organization. The research methodology consists of 3 steps. The first step is to study situations, problems, and needs of the model for local wisdom learning network of sub district administration organization by analyzing documents and research relevant to informal educations in Thailand and other countries, and drafting the framework to construct the model for local wisdom learning network of sub district administration organization. Then the situations, problems, and needs of local wisdom in Pakhai District are surveyed using rating scale questionnaire. The sample Derived from a random multistage (Multi-Stage Random Sampling) for 409 people . The second step is to construct the model for local wisdom learning network of sub district administration organization. The model for local wisdom learning network of people in Pakhai District, Ayutthaya was drafted based on the needs survey items that have statistically significant higher mean scores, compared to the set criteria. And the third step is to evaluation of model for local wisdom learning network of sub district administration organization. The seven experts reviewed the consistency and feasibility of the model in most. The data was analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation. Research findings are as followed: 1. The evaluation of model for local wisdom learning network of sub district administration organization consists of 7 components as follows. 1.1 philosophy and principles of the network ,including the philosophy of lifelong learning khit-pen and progressivism. 1.2 Learning consciousness in preserving traditional knowledge and promote traditional culture and local wisdom. 1.3 The engagement process and the level of participation. 1.4 Activities include group activities and online network

สุชานันท์ อ้อหิรัญ , องอาจ นัยวัฒน์ , สมอง โลหิตวิเศษ , คมกฤช จันทร์ขจร , สุทธิรักษ์ หงสะมัติ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

activity. 1.5 Body of knowledge including local wisdom awareness, local wisdom learning in community and knowledge from a person gaining through practice . 1.6 Support including the participation in local wisdom learning network should be supported in term of 1)time 2) knowledge, techniques and methods and 3) resource and support or development by promoting knowledge, awareness, and conscious of the value and importance to conserve local wisdom. 1.7 Benefits knowledge management could preserve local wisdom. Learning resources could generate local wisdom learning and be a learning center. 2. The evaluation of model for local wisdom learning network of sub district administration organization shows overall and by most individual components, the model is practically feasible at the highest level except the body of knowledge,benefits and support components which show the practically feasible at high level .

Keywords : Network Model, Local Wisdom Learning, Sub-District Administration Organization

สุชานันท์ อ้อศิริชัย , องอาจ นัยพัฒน์ , สนอง โลหิตวิเศษ , คมกฤช จันทรัชจร , สุทธิรักษ์ หงสมมติ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 4 ให้ความหมายของการศึกษาว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิตตามมาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน การให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.2555 : ออนไลน์) รวมถึงรัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) สร้างคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายภายในปี 2561 ให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นคือ 1) คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย 2) โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 1-12)

ในปัจจุบันระบบการศึกษาไทยควรเน้นการมีและใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยให้ความสำคัญกับแหล่งการเรียนรู้เพียงแห่งเดียวนั้นอาจไม่สามารถพัฒนาบุคคลให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตอาชีพวัฒนธรรมสภาพแวดล้อมและทรัพยากรของชุมชนและอาจจะทำให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ขาดความสามารถทักษะการดำรงชีวิตและพัฒนาตนเองตามวิถีของชุมชนเพราะไม่มีแหล่งการเรียนรู้อื่นเข้ามาเสริม (สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2555 :1) ดังนั้น การมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ (Lifelong Learning Infrastructure) ที่สำคัญในการส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อีกทั้งการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยังได้ระบุว่า การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีศักยภาพด้วยการเสริมสร้างทักษะให้มีจิตสาธารณะ 5 ด้าน ทั้งการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต คิดเป็นทำเป็น การสังเคราะห์ความรู้ สังสม และต่อยอดสู่นวัตกรรมความรู้การฝึกฝนจนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การเปิดใจกว้างพร้อมรับทุกความคิดเห็นและการปลูกฝังจิตใจที่มีคุณธรรม รวมทั้งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชน และสังคมให้มั่นคง และเอื้อต่อการพัฒนาคน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2554 :ออนไลน์)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญกับการสร้าง และปรับเปลี่ยนความรู้และการเรียนรู้ โดยเริ่มปลูกฝังให้คนสามารถแสวงหาความรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองก่อนที่จะนำไปปรับใช้กับบุคคลทั่วไป โดยได้นำแนวคิดเรื่องการพัฒนาตนเอง (Self Development) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) นั้นต้องเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร และบุคลากรในองค์กร การสร้างเครือข่าย (Net Working) จึงเป็นรูปแบบการพัฒนาตนเองอีกรูปแบบหนึ่ง

เสรี พงศ์พิศ (2548 : 12-17) ได้กล่าวถึงเครือข่ายว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม คน องค์กรที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งการพึ่งพาอาศัยกันนั้นเรามีมาตั้งแต่รุ่นปู่ ย่า ตา ยายแล้วจึงเกิดเป็นชุมชนและสังคมขึ้น โดยเป็นชุมชนหรือเครือข่ายแบบเครือข่ายญาติ แต่จะอย่างไรให้เกิดชุมชนที่กว้างขวางและให้ความร่วมมือช่วยเหลือกันและกันในด้านต่าง ๆ นั้น สังคมจึงให้ความสำคัญต่อการมีเครือข่ายและสร้างเครือข่ายขึ้น

การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ หมายถึง การแสวงหาโอกาสทำความรู้จักกับบุคคลใหม่ๆและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่พึงรู้จักรวมทั้งการรักษาความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

สุชานันท์ อ้อศิริชัย , องอาจ นัยพัฒน์ , สนอง โลหิตวิเศษ , คมกฤษ จันทรขจร , สุทธิรักษ์ หงสมมติ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

ในสายอาชีพหรือแวดวงเดียวกันประโยชน์ที่ได้รับจากการมีเครือข่ายการเรียนรู้ คือ การมีเครือข่ายการเรียนรู้ทำให้เกิดกระบวนการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล องค์กร และแหล่งความรู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ จนเกิดการเชื่อมโยง ส่งผลให้เกิดการพัฒนา การประยุกต์ความรู้ใหม่ ๆ (ปาน กิมปี. 2540 : 29)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ภาคกลางมีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ ประชาชนส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ใกล้แหล่งน้ำ สามารถพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ กอปรกับประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ การประมงเป็นอาชีพรองจากการทำนา ส่วนการค้าขายอาศัยเรือพายไปตามแม่น้ำ ลำคลองในสมัยนั้น รายได้มักมาจากการค้าปลาทางเรือเขตริมแม่น้ำหน้าบ้านตนเอง(อำเภอผักไห่ : ม.ม.ป., เรื่องชัย อิทธิพล.2549 :15-24)

อำเภอผักไห่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายด้าน เช่น การทำขนมไทย การจักสาน การทำผลิตภัณฑ์จากปลา โดยได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ เป็นการเรียนรู้จากปู่ย่าตายายที่สืบทอดสืบทอดกันมาพร้อมกับองค์ความรู้ มีเอกลักษณ์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม (อำเภอผักไห่ : ม.ม.ป., เรื่องชัย อิทธิพล.2549 :43) ซึ่งภูมิปัญญาของแต่ละบุคคลไม่มีหลักสูตรตายตัว ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ความชำนาญที่เคยปฏิบัติมา การถ่ายทอดภูมิปัญญาความรู้ของชาวบ้านจะถ่ายทอดกันเฉพาะลูกหลานหรือบุคคลที่สนิทสนมคุ้นเคยกันเท่านั้น ถ้าไม่มีบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่สนใจภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษสะสมมานั้นก็จะสูญหายไป กอปรกับวิถีชีวิตของคนได้เปลี่ยนแปลงไป ต่างคนต่างแสวงหาความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น ทำให้ลดบทบาทและความสำคัญในการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านการดำรงชีพนี้ไป จากแต่ก่อนประกอบอาหารหรือการถนอมอาหารต้องมีกรรมวิธีหลากหลายขั้นตอนทำให้ยุ่งยากไม่สะดวกสบาย จึงหันมาจับจ่ายซื้อหากันได้ง่ายขึ้น และรวดเร็วต่อการประกอบอาหารหรือรับประทาน จึงส่งผลให้คนในชุมชนต้องมีภาระในการจับจ่ายเพื่อการบริโภคเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การเรียนรู้เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ดำรงอยู่ไว้จึงมีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา โดยเฉพาะความสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น กอปรกับยุคนี้เป็นยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากการศึกษาค้นคว้าว่ามีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนได้มีการเผยแพร่นวัตกรรมท้องถิ่นและการสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกันเอง ภาคประชาชน ภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำให้เกิดการร่วมกันเรียนรู้ที่หลากหลาย และทำให้เห็นวิธีการสร้างสรรค์รูปแบบการบริการสาธารณะใหม่ ๆ อาทิ การสร้างกลุ่มอาสาสมัครดูแลคนไข้ของโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นหลายชื่อไทยของเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี การสะสมความดีเพื่อแลกเปลี่ยนค้าอุปโภค บริโภคขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวง้อ การสร้างเครื่องมือและกลไกในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนกับช้างขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ (โกวิทย์ พวงงาม. 2553 : 14) เป็นต้น

จากการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมของเครือข่าย มีผู้สนับสนุนในการจัดกิจกรรม ให้ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อการพัฒนาศักยภาพภูมิปัญญา และเพื่อพัฒนาให้เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เป็นการสร้างกลไกในการส่งเสริมพัฒนาบุคคลให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และนำไปสู่การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งความรู้ต่อไป ในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายและการวางแผนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานด้านชุมชน การจัดการเรียนรู้ในชุมชนและการจัดการความรู้ขององค์กร และงานด้านอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น อันสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล การพัฒนาชุมชนด้วยตัวของชุมชนเอง และเพื่อบรรลุการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามมาตรฐานด้านการบริการสาธารณะต่อไป

สุชานันท์ อ้อศิริชัย , อดิชา นัยพัฒน์ , สอนง โลหิตวิเศษ , คมกฤช จันทร์ขจร , สุทธิรักษ์ หงษ์สมบัติ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

วัตถุประสงค์การวิจัย

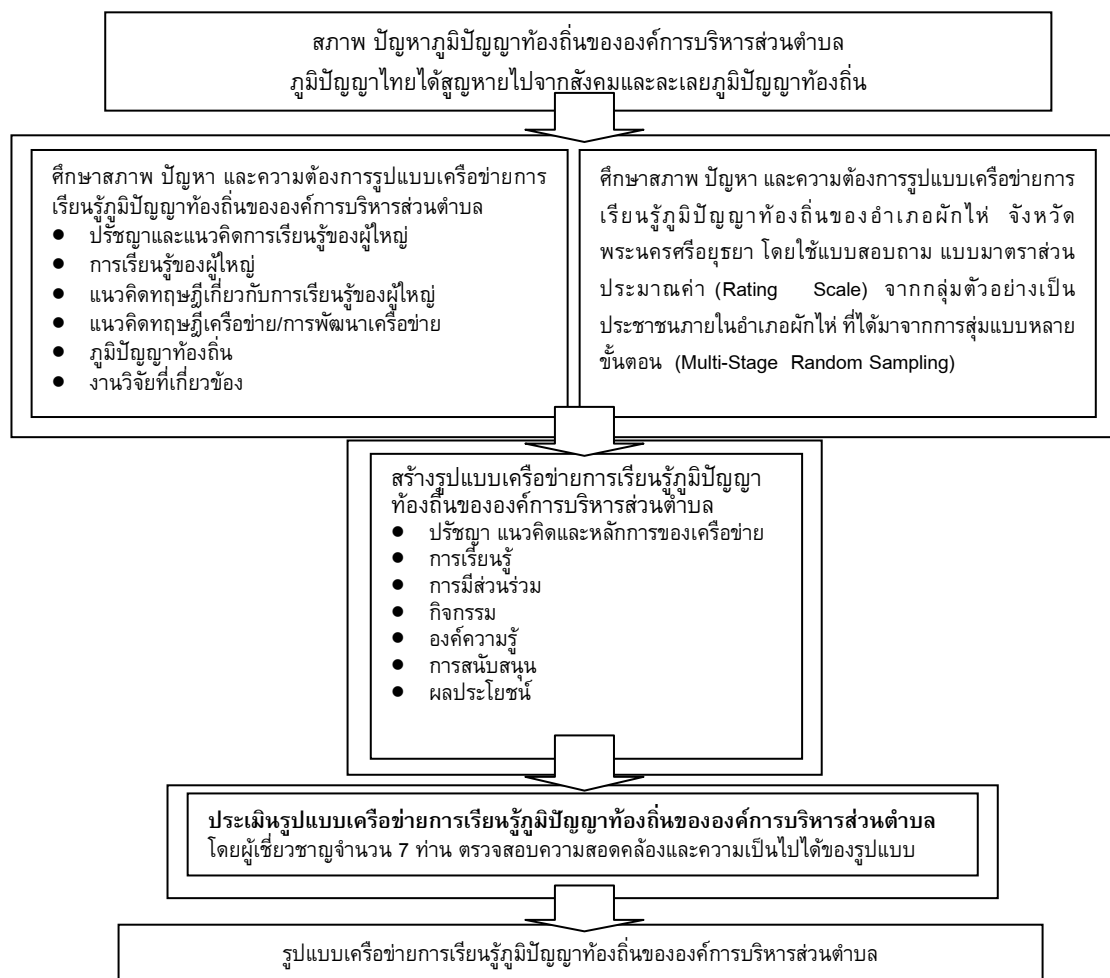
1. เพื่อสำรวจ สภาพ ปัญหาและความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. เพื่อสร้างรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. เพื่อประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความสำคัญดังนี้

1. แนวทางการพัฒนารูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นแนวทางให้หน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ นำไปใช้
2. ต้นแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถขยายการดำเนินงานให้เป็นเครือข่ายในระดับกว้างต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สุชานันท์ อ้อศิริชัย , อองอาจ นัยพัฒน์ , สนอง โลหิตติพิเศษ , คมกฤช จันทร์ขจร , สุทธิรักษ์ หงษ์สมบัติ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นลักษณะการวิจัยและพัฒนา(Research and Development) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรบริหารส่วนตำบล

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรบริหารส่วนตำบล

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรบริหารส่วนตำบล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มประชาชนของอำเภอผักไห่ จำนวน 41,015 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความต้องการเพื่อสร้างรูปแบบเครือข่ายในครั้งนี้ ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน [7] ที่ความคลาดเคลื่อนระดับ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 409 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนก ประเภทผู้นำ และประชาชน ตาม อบต./เทศบาล

อำเภอ	กลุ่ม	ประชากร											กลุ่มตัวอย่าง			
		ผู้นำ							รวม	ประชาชน		รวม	รวมประชากร	ผู้นำ	ประชาชน	รวมกลุ่ม
ผักไห่	อบต./เทศบาล	ส.อบต./ส.ท.	ผู้ใหญ่บ้าน	รองนายก	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	นายก	เลขานายก	ประชากร	ต่ำกว่า 18 ปี	18-60 ปี	ประชากร	ประชากร				ตัวอย่าง
ผักไห่		18	35	2	4	1	1	61	2,217	8,675	10,892	10,953	2	239	241	
	ลาดชะโด	12	17	2	2	1	1	35	1,846	6,106	7,952	7,987				
	ลาดบัวเต็ง	22	11	2	2	1	1	39	845	3,033	3,878	3,917				
	คอนสาร	22	11	2	2	1	1	39	766	2,635	3,401	3,440	1	72	73	
	บ้านแค	16	8	2	1	1	1	29	817	2,505	3,322	3,351				
	ลาดชิด	16	8	2	1	1	1	29	607	1,924	2,531	2,560				
	กุฎี	24	12	2	1	1	1	41	489	1,865	2,354	2,395	1	51	52	
	หน้าโคก	14	7	2	1	1	1	26	515	1,684	2,199	2,225				
	นาตุ	16	8	2	1	1	1	29	479	1,687	2,166	2,195				
	ท่าดินแดง	16	8	2	1	1	1	29	449	1,514	1,963	1,992	1	42	43	
	รวม	176	125	20	16	10	10	357	9,030	31,628	40,658	41,015	5	404	409	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2540 : 107-108 ; อ้างอิงจาก Likert scale. n.d.)เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรบริหารส่วนตำบล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์กรบริหารส่วนตำบลจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศและกรอกรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สุชานันท์ อ้อหิรัญ , องอาจ นัยพัฒน์ , สอนง โลหิตวิเศษ , คมกฤช จันทรขจร , สุทธิรักษ์ หงสมมติ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

1.2 ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอฝักไ้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จากกลุ่มตัวอย่าง เป็น ประชาชนภายในอำเภอฝักไ้ ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) กำหนด ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejice & Morgan, 1970:608) ได้กลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 409 คน เป็นผู้นำชุมชน และประชาชน

2. ขั้นตอนการสร้างรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจากผล การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอฝักไ้ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

3. ขั้นตอนการประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนำไป ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ความถูกต้องของรูปแบบกับผลการวิเคราะห์ สภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอฝักไ้ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

1. ผลจากการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ อำเภอฝักไ้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

1.1 ข้อมูลในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา พบเห็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอฝักไ้ 6 ด้าน คือ 1.ด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม 2.ด้านการแพทย์แผนไทย 3.ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน 4. ด้านศิลปกรรม 5.ด้านปรัชญา ศาสนา และ ประเพณี 6. ด้านโภชนาการ

1.2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของปัญหาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอฝักไ้ พบว่า ปัญหา ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอฝักไ้ ดังนี้ 1. การทอดทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอันดับแรก 2. การไม่นำองค์ความรู้ ตั้งเดิมของไทยมาพัฒนาต่อยอด 3. ขาดแคลนผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. คนส่วนใหญ่ละเลยละทิ้ง ไม่สนใจภูมิ ปัญญาท้องถิ่น 5. ขาดการสร้างสรรค้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 6. ขาดนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 7. ขาด มาตรการและแนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3 ความต้องการในการเข้าร่วมเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอฝักไ้ที่ต้องการเรียนรู้ 5 เรื่อง ได้แก่ 1. ด้านศิลปกรรม ลีเก ความถี่ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 31 2. ด้านโภชนาการ ของหวาน ทองหยอด ความถี่ 13คน คิดเป็นร้อยละ 19 3. ด้านศิลปกรรม ร้ากลองยาว ความถี่ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 17 4. ด้านโภชนาการ ของ หวาน ลูกจัน ความถี่ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 17 และ 5. ด้านโภชนาการ ของหวาน ขนมกง ความถี่ 11 คน คิดเป็นร้อยละ 16

1.4 ความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอฝักไ้พบว่า โดยรวมมีความ ต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$) เมื่อจำแนกเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก 6 องค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1. ปรัชญา แนวคิดและหลักการของเครือข่าย ($\bar{X}=4.04$) 2. องค์ความรู้ ($\bar{X}=3.90$) 3. ผลประโยชน์ ($\bar{X}=3.87$) 4. การเรียนรู้ ($\bar{X}=3.76$) 5. การสนับสนุน ($\bar{X}=3.65$) 6. การมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.62$) มีความต้องการอยู่ใน ระดับปานกลาง 1 องค์ประกอบ ได้แก่ กิจกรรม ($\bar{X}=3.49$)

2. ผลการสร้างรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยนำผล การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอฝักไ้ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา มาสร้างรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอฝักไ้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สุชานันท์ อ้อหิรัญ , องอาจ นัยพัฒน์ , สนอง โลหิตวิเศษ , คมกฤช จันทร์ขจร , สุทธิรักษ์ หงสมมติ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) ปรัชญา แนวคิดและหลักการของเครือข่าย 2) องค์ความรู้ 3) ผลประโยชน์ 4) การเรียนรู้ 5) การสนับสนุน 6) การมีส่วนร่วม 7) กิจกรรม 3. ผลการประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ	รายการประเมิน	N=7		ระดับความคิดเห็น
		\bar{X}	S.D.	
1	ปรัชญา แนวคิดและหลักการของเครือข่าย	4.86	0.378	มากที่สุด
2	องค์ความรู้	4.43	0.787	มาก
3	ผลประโยชน์	4.14	1.069	มาก
4	การเรียนรู้	4.71	0.488	มากที่สุด
5	การสนับสนุน	4.43	0.787	มาก
6	การมีส่วนร่วม	4.71	0.756	มากที่สุด
7	กิจกรรม	4.71	0.756	มากที่สุด
	รวม	4.57	0.515	มากที่สุด

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบหลักมีความเป็นไปได้ในรูปแบบไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.57$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เรียงตามลำดับ ได้แก่ ปรัชญา แนวคิดและหลักการของเครือข่าย ($\bar{X}= 4.86$) การเรียนรู้ ($\bar{X}= 4.71$) การมีส่วนร่วม ($\bar{X}= 4.71$) กิจกรรม ($\bar{X}= 4.71$) องค์ความรู้ ($\bar{X}= 4.43$) การสนับสนุน ($\bar{X}= 4.43$) และผลประโยชน์ ($\bar{X}= 4.14$) ในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล

สุชานันท์ อ้อศิริชัย , งามอาจ นัยพัฒน์ , สอนง โลหิตวิเศษ , คมกฤช จันทร์ขจร , สุทธิรักษ์ หงสมมติ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอฝักไถ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสร้างรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล นำไปประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง ความถูกต้องของรูปแบบกับผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอฝักไถ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลสรุปการประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลมี 7 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา แนวคิดและหลักการของเครือข่าย พบว่า 1) ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต เป็นปรัชญาและความเชื่อที่ผสมผสานกัน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยให้ความสำคัญกับผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ 2) ปรัชญาคิดเป็น เป็นปรัชญาการศึกษาที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความแตกต่างกัน ต้องการความสุข และตัดสินใจโดยการคิดวิเคราะห์ที่อาศัยข้อมูลจากตนเอง วิชาการ และสังคมสิ่งแวดล้อม 3) ปรัชญาพัฒนาการนิยม เชื่อว่าการพัฒนาตนเองและสังคม เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการแก้ปัญหา (สอนง โลหิตวิเศษ (2544 : 83-84) ;โกวิท วรพิพัฒน์ (2544 : 2)และปรัชญาการศึกษา. (2557: ออนไลน์)

องค์ประกอบที่ 2 การเรียนรู้ พบว่า จิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นสอดคล้องกับการจัดการความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในชุมชน ต้องดำเนินการภายใต้ความตระหนักดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต (สอนงเดช เดชวัชรนนท์.2553 : 293-294)

องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วม พบว่า 1) ขั้นตอนการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1. การวางแผนดำเนินกิจกรรม 2. การติดตามและประเมินผลงาน 3. การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น 2) ระดับการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1. ระดับการตัดสินใจโดยมีส่วนร่วมใน 1.1 การปฏิบัติ 1.2 การคิดและการตัดสินใจ 1.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 1.4 การมีส่วนร่วมสนับสนุน 2. ระดับการประเมินผล 3. ระดับความร่วมมือ โดยขั้นตอนการมีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สอดคล้องกับจักรพงษ์ พวงงามชื่น สวิชญาศุภอุดมฤกษ์ ตรีรัตน์ และนครศร รังควัต (2556:215-234) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย การตัดสินใจ การดำเนินงาน การใช้ประโยชน์ และการประเมินผล ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมทำให้ทราบข้อมูลความต้องการของกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน(จำเนียร โกมลวานิช.2553 : 36 ; อ่างอิงจากโคเฮน และอัฟฮอฟฟ์และศิริวรรณวิจิตรวัฒนารชัย.2552 : 256)

องค์ประกอบที่ 4 กิจกรรม พบว่า 1)กิจกรรมพบกลุ่ม 1.ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 1.1 สามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ 1.2 สามารถลงมือปฏิบัติจริงได้ และ1.3 สามารถเลือกหลักสูตร เนื้อหาที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตได้ 2. ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ 2.1 แบบลงมือปฏิบัติ และ2.2 มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ 3. การประเมินผลการเรียนรู้จากผลงาน 2) กิจกรรมบนเครือข่ายออนไลน์ 1. สมาร์ทโฟน (Smart Phone) เป็นโทรศัพท์มือถือที่มีแอปพลิเคชันที่หลากหลาย รองรับการใช้งาน 3G ใช้ระบบปฏิบัติการ iOS (Apple), ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์(Google) เช่น iphone, Galaxy2. ลักษณะกิจกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 2.1ค้นหาข้อมูลข่าวสารที่สนใจ และ 2.2 การสนทนาทาง Facebook และ Line 3. กิจกรรมบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 3.1 เลือกเรียนกิจกรรมได้ 3.2 สามารถเรียนและทบทวนในเวลาที่เหมาะสม 3.3 สามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ และ3.4 กำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษาได้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่(สุวัฒน์ วัฒนวงศ์.2547:225-226) เสนอว่า ผู้ใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาตามภาระหน้าที่ เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม นำความรู้ และประสบการณ์

สุชานันท์ อ้อศิริชัย , องอาจ นัยพัฒน์ , สอนง โลหิตวิเศษ , คมกฤช จันทร์ขจร , สุทธิรักษ์ หงสะมัตติ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

มาแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน สิ่งสำคัญผู้ใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ของตน

องค์ประกอบที่ 5 องค์ความรู้พบว่า 1) แหล่งรับรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจาก 1. ตัวบุคคล เช่น พ่อแม่ ครอบครัวยุติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านเนื่องจากการค้นหาความรู้และระบบการถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญเฉพาะสมาชิกในครอบครัว จากบรรพบุรุษมีความรู้ความชำนาญที่ติดตัว และความคั่นชิน (จิรวัดน์ นาคพนม.2549 : 170-178) 2. สื่อ ได้แก่ โทรทัศน์ นิตยสารอินเทอร์เน็ต เป็นต้น และ3. แหล่งวิชาการ เช่น โรงเรียน แหล่งอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน วัด ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น 2) การเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน เกิดจาก 1. การฝึกปฏิบัติบ่อยๆ 2. ประสบการณ์ในการทำงาน การประกอบอาชีพ และ3. การสังเกตและนำมาปฏิบัติ 3) องค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล ซึ่งได้มาจากการฝึกปฏิบัติ

องค์ประกอบที่ 6 การสนับสนุน 1)การเข้าร่วมเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรได้รับการสนับสนุน 1. เวลา2.องค์ความรู้ เทคนิควิธีการ3.ทรัพยากร ได้แก่ 3.1 คน 3.2 วัสดุอุปกรณ์ และ 3.3 การจัดการ2) การสนับสนุนหรือการพัฒนา โดยส่งเสริมความรู้ ตระหนัก มีจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าและความสำคัญในการร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ 7 ผลประโยชน์พบว่า 1) กระบวนการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นคงอยู่หรืออนุรักษ์รักษาไว้และ2) แหล่งเรียนรู้ ทำให้คนเกิดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

ซึ่งองค์ประกอบที่ 7 ด้านสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิภาวรรณ สุขสถิตย์(2550 : 146-168)ที่วิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กล่าวคือ เป็นการเรียนที่เกิดจากความต้องการและความสนใจของตนเอง และมีการวางแผนด้วยตนเอง ทางด้านความต้องการรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับดาวเรือง มาจันทร์ (2552 : 101-118) ,สมบุญ บุรศิริรักษ์ (2553 : 229-245), โกลด์ และไมเคิล(2000 : 2338-A), ดิททัส, &เอปสตัน(2007 : 567-579) ที่วิจัยพบว่า กระบวนการเรียนรู้ เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตั้งแต่ร่วมวางแผนงาน ร่วมดำเนินงานตามแผน ร่วมแลกเปลี่ยนแก้ไขปัญหา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล โดยมีปัจจัยเรื่องการสื่อสารพึ่งตนเองและการพัฒนาศักยภาพตนเองมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในเครือข่าย โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ที่สร้างขึ้นด้วยตนเอง นำความรู้ที่มีอยู่เดิมและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่มาสร้างหรือต่อยอดความรู้ให้เกิดขึ้นตามสภาพและความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่น (แอสลีย์. 1995 : 1786-A)

จึงกล่าวได้ว่า รูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาเครือข่ายให้เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ มีการดำเนินกระบวนการอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ และประสบการณ์ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การนำเอาการประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประยุกต์ใช้ จำเป็นต้องคำนึงถึงผู้เข้าร่วมเครือข่าย เพื่อจะได้ทราบศักยภาพ และความรู้พื้นฐาน ในการออกแบบเนื้อหาและ กิจกรรมจะได้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมต่อผู้เรียน รูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนี้ ได้สร้างให้เหมาะสมแก่อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้น การประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลนี้ไปใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แก่อำเภอ หรือจังหวัดอื่น

สุชานันท์ อ้อศิริชัย , งามอาจ นัยพัฒน์ , สนอง โลหิตพิเศษ , คมกฤช จันทร์ขจร , สุทธิรักษ์ หงษ์สมบัติ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การประเมินรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลได้สร้างขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้น การนำไปประยุกต์ใช้ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้ง 7 องค์ประกอบ เนื่องจากจะได้สอดคล้องกับความต้องการ บริบท ประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดี

บรรณานุกรม

- โกวิท วรพิพัฒน์ (2544). ตันคิด...คิดเป็น เพื่อให้. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). การสังเคราะห์และถอดบทเรียนนวัตกรรมท้องถิ่นและการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ต้นแบบการบริหารจัดการภารกิจที่ถ่ายโอน). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล
- จักรพงษ์ พวงงามชื่น สวิษฐาศุภอุดมฤกษ์ ตรีรัตน์ และนเรศ รังควัต. (2556). เมษายน-มิถุนายน 2556. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษา บ้านท่าป่าเป่า ตำบลทาบลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. วารสารวิจัยและพัฒนา มจร. ปีที่ 36 ฉบับที่ 2.215-234. ถ่ายเอกสาร
- จำเนียร โกมลวานิช. (2553). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้นำชลประทานในเขตจัดรูปที่ดินด้านการบริหารจัดการการใช้น้ำ : ศึกษากรณีโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพนมทวน อำเภอท่าม่วงจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา).กาญจนบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- จิรวรรณ นาดพนม.(2549). การพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านอาชีพจักสานของชุมชนในจังหวัดอ่างทอง. ปรินิพนธ์ กศ.ด.(การศึกษาผู้ใหญ่) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ดาวเรือง มาจันทร์. (2552). กระบวนการเรียนรู้ ของ “เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรทำนาแวงนาง” จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) .มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ปรัชญา และ ปรัชญาการศึกษา. (2557). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2557 จาก <https://rci2010.files.wordpress.com/.../e0b89be0b8a3e0b8b1e0b88ae0b8...>
- ปรานอม จิมกลาง. (2547). ประวัติกลุ่มสตรีธารปราสาท. นครราชสีมา : กลุ่มสตรีธารปราสาท.
- ปาน กิมปี. (2540). การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน. วิทยานิพนธ์ ค.ด.(พัฒนศึกษา).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์.(2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เรื่องชัย อิทธิพล. (2549). รวมเรื่องลิขิตชีวิตชาวผักไห่. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วิภาวรรณ สุขสถิต. (2550). การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่โดยการเรียนการสอนผ่านเว็บ. ปรินิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่).กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2555 จาก www.thesis.swu.ac.th/Adu_Ed>Wipawan_S

สุชานันท์ อ้อหิรัญ , อดิชา นัยพัฒน์ , สอนง โลหิตวิเศษ , คมกฤช จันทร์ขจร , สุทธิรักษ์ หงษ์สมบัติ
วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559 (117-129)

- ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียนปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ ปร.ด. (หลักสูตรและวิธีสอน). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร
- สอนง โลหิตวิเศษ. (2544).ปรัชญาการศึกษาอนุระบบ.หน่วยที่ 3 ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สอนงเดช เดชวัชรนนท์.(2553). ผู้ใช้แรงงานเมืองพัทยา : รูปแบบการใช้ภูมิปัญญาในการพัฒนาอาชีพบริการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว. ปรินญาณิพนธ์ ปร.ด.(วัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สมบุญรณ์ บุรศิริรักษ์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.(2555). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2547.สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2555 จาก www.krisdika.go.th
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี้.(2554).แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559.สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2554 จาก http://www.nesdb.go.th/portals/o/news/annual_meet/54/book/plan11_final.zip.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2555). มาตรฐานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- สุวัฒน์วัฒนวงศ์. (2547). จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). เครือข่าย (Net Work). กรุงเทพฯ : สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนเจริญวิทย์การพิมพ์.
- อำเภอกันโถง. (ม.ป.ป.). บรรยายสรุปข้อมูลราชการ. พระนครศรีอยุธยา : ม.ป.พ. อัดสำเนา.
- Ashley,DominicTarlton. (1995, january). "Bureaucratic Barriers and Constraints to the Utilization of Indigenous Knowledge in Sustainable Agriculture in Sierra Leone."Dissertation Abstracts Internation. 55(07) : 1786-A
- Gold, S. Eva.(2000). Community Organizing at a Neighborhood High School: Promises and Dilemmas in Building Parent-Educator Partnerships and Collaborations. Dissertation Abstracts International, 60(7) (january), 2338-A.
- Krejcie, Robert V. and DaryleW .Morgan. (1970,).Determining Sample Size for Research Activities Education and Psychological Measurement.November, 607 – 609.
- Michael, s., dittus, p., &epstein, j. (2007). Family and CommunityInvolvement in Schools: Results from the School Health Policies and Programs Study 2006. Journal of School Health, 77(8), 5